

21 Şubat 1944: Ermeni devrimci Misak Manuşyan Nazilerce katledildi

Posted on 20/02/2015

” ...Bugün hava güneşli. Sevgili karım ve sevgili dostlarım; yaşama, güneşe ve doğanın o çok sevdiğim güzelliklerine bakarken veda edeceğim. Bana kötülük yapan ya da yapmayı istemiş olan herkesi başıslıyorum; ancak canını kurtarmak için bize ihanet edenleri ve bizi satanları asla başıslamayacağım. Seni ve senin yanı sıra kız kardeşini ve uzak yakın tüm dostları sımsıkı kucaklıyorum; hepinizi kalbimin bir köşesine yerleştiriyorum. Elveda. Dostun, yoldaşın ve kocan...”

Yukarıdaki satırların yazarı olan Ermeni devrimci Misak Manuşyan, tarihin zalim bir cilvesi olarak, 1915 soykırımından kurtulmayı başarmış olmasına rağmen, bir başka soykırımın faileri olan Alman faşistlerinin silahlarından çıkan kurşunlarla bundan 70 yıl önce can verdi.

Misak Manuşyan, 1 Eylül 1906 tarihinde Adıyaman’da doğdu. Ermeni soykırımının yaşandığı 1915 yılında dokuz yaşında olan Misak’ın babası, İttihat ve Terakki’nin yönetimindeki katil çeteleri tarafından öldürüldü. Annesi ise Der-Zor çöllerine doğru gönderildiği ölüm yolculuğunda açlıktan hayatını kaybetti. Bir Kürt ailesi tarafından koruma altına alındığı için kardeşleriyle birlikte soykırımdan sağ kurtuldu ve Suriye’nin Cuniye kentindeki bir Ermeni yetimhanesine yerleştirildi.

Yetimhanede marangozluk öğrenen Misak, 1925 yılında ağabeyiyle birlikte Fransa'nın Marsilya şehrine göç etti. Daha sonra Paris'e göç ettiler. Ağabeyi Garabet'in yaşamını kaybetmesinden bir süre sonra, 1929 dünya krizi patlak verdi. Misak, bir süre işsiz kaldıktan sonra Citroen fabrikasında iş buldu. Burada yine kendisi gibi bir Ermeni yetimi olan Meline ile evlendi.

Krizin etkisiyle hızla politikleşen Misak, 1930 yılında "Çank" (Çaba) adlı bir dergi çıkarttı. Fransız Komünist Partisi'nin denetimindeki Genel İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nda faaliyet göstermeye başladı. 1934 yılında Fransız Komünist Partisi'ne üye oldu, partinin yabancı ve göçmen işçiler komisyonunda görev aldı. 1936-39 yılları arasında İspanyol halkına yardım etmek için kurulan bir komitede, 1937 yılında da Sovyet Ermenistanı'na yardım etmek üzere kurulan komitelerde faaliyet gösterdi. 1934 yılından itibaren Fransa'da faşizmin güçlenmeye başlamasıyla birlikte, antifaşist faaliyetlerine ağırlık verdi. 1940 yılında Alman ordularının Fransa'yı işgal etmesiyle birlikte Haziran 1941'de tutuklandı, ancak hakkında herhangi bir kanıt bulunamadığı için serbest bırakıldı.

1942'de başını Boris Holban'ın çektiği FKP'ne bağlı ve Paris bölgesindeki yabancı ve göçmen direnişçileri bağrında toplayan FTP-MOI'ye (=Fransız Savaşçıları ve Partizanları-Göçmen İşçiler Kolu) katılan Misak, bir süre sonra grubun liderliğine yükseldi. Genelde Paris'in Levallois, Belleville, Clichy, Saint-Ouen, Montrouge, Issy-les-Moulineaux semtlerinde faaliyet gösterecek olan grup bu dönemde, lideri Misak Manuşyan'dan ötürü Manuşyan Grubu olarak anılmaya başlandı.

Kasım 1942'de aktif eylemlere başlayacak olan ve 60 dolayında militan ve sempatizandan oluşan bu partizan birimi, çeşitli dillerde bildirilerin basıldığı gizli basımevleri örgütledi, Alman işgalcilerinin kontrolündeki demiryollarına ve trenlere ve Alman ordusu için üretim yapan fabrikalara karşı sabotajlar gerçekleştirdi, sahte pasaport ve kimlikler hazırladı, Alman askerlerine ve işbirlikçilere karşı cezalandırma eylemleri yaptı. Paris'teki Alman birliklerinin komutanı General Ernst von Schaumburg'e karşı başarısız bir suikast girişimi

ve 28 Eylül 1943'de Julius Ritter adlı SS generalinin öldürülmesi, bu eylemler arasında en tanınmış olanlarıdır.

Paris'teki silahlı direnişin odağı konumunda olan Manuşyan Grubu, Kasım 1943'te işbirlikçi Fransız polisi ve Naziler tarafından ele geçirildi. Yapılan düzmece mahkemelerde biri İspanyol, ikisi Romen, ikisi Macar, ikisi Ermeni, üçü Fransız, beşi İtalyan ve sekizi Polonyalı olan Manuşyan Grubu'nun üyeleri, Almanya ve Fransa'ya karşı başlatılan "Yahudi-Bolşevik" komplosunun bir parçası olmakla suçlandılar. Ayrıca Manuşyan Grubu'na karşı yoğun bir psikolojik savaş başlatıldı; Misak'ın ve diğer komünistlerin resimleri Paris'in ve Fransa'nın her yerine, onları sıradan birer canı olarak tanıtacak şekilde asıldı. Bu afişleri Louis Aragon'un "Kızıl Afiş" şiirini yazmasına neden oldu.

Misak Manuşyan ve yoldaşları üç gün süren göstermelik bir yargılamadan sonra ölüm

cezasına mahkum edildiler. İşbirlikçi Fransız basını Alman askeri mahkemesinin kararını “23 terörist ölüm cezasına çarptırıldı” başlığıyla verdi. 22 partizan için verilen hükümler 21 Şubat 1944’de Paris’in batısında bulunan -ve daha sonra bir direniş anıtı haline getirilecek olan- Mont-Valerien kalesinde kurşuna dizildiler. Grubun tek kadın üyesi olan 32 yaşındaki Olga Bancic ise Almanya’ya götürüldü ve 30 Mayıs’ta idam edildi.

Enternasyonalist devrimci Misak Manuşyan, faşizme karşı savaşırken can verdi. Onun anısını onurlandırmanın en uygun yolu, daha çok küçük yaşlarında tüm ailesini yitirmesine ve hayatına trajik bir şekilde yeni bir yön vermesine neden olan Ermeni soykırımının tüm çıplaklığıyla ortaya konulmasını sağlamak olacaktır.

Louis Aragon’un 23’ler için kaleme aldığı “Kızıl Afiş” şiiri:

Kızıl Afiş

İsteddiğiniz ne zaferdı ne gözyaşı,

Ne hüznü org ne papazın son duası.

On bir yıl nedir ki on bir yıl...

Yaptığınız kullanmaktı silahlarınızı:

Ölüm gözünü kamaştırmaz Partizanın.

Asıldı yüzleriniz kentlerimizin duvarlarına,

Gece ve sabah karasıydınız, korkutucu, süzgün.

Bir afitiniz, kızıl bir kan lekesi gibi,

Adlarınızı bile söylemek öylesine gücü ki,

Gelip geçende dehşet etkisi yaratın istediler.

Sizi kimse Fransız olarak görmez gibiydi,

Gün boyu bakmadan geçti gitti insanlar.

Kimi parmaklar durmadı ama karartmada

'FRANSA İÇİN ÖLDÜLER' yazdı resimlerinizin altına.

Bambaşka bir sabaha o gün başlayan

Tekdüze rengi vardı bir şeyde kırağının,

Şubat sonuydu, son anlarıydı,

Sizlerden biri konuştu sessiz sakin:

Herkese mutluluklar,

Geride kalan herkese mutluluklar!

Ölürken kin yok içimde ey Alman halkı

Elveda zevk ve acı.

Elveda güller, elveda hayat, elveda rüzgar ve aydınlık!

Ve sen evlen mutlu ol sık sık düşün beni,

Bir gün bütün güzelliklerin arasında olacaksın,

Her şey sona erdiğinde Erivan'da.

Görkemli kış güneşi tepeyi aydınlatıyor:

Doğa o denli güzel ve yüreğim öyle yanıyor ki!

Zafer dolu adımlarımızı izleyecek adalet...

Melinee'm, ey aşkım, ey yetimim benim!

Sana yaşamayı, çocuk doğurmanı söylemek isterdim...

Tüfekler çiçek açtığında yirmi üç kişiydiler

Vaktinden önce canını veren yirmi üç kişi

Yirmi üç yabancı, ama yirmi üç kardeş

Yaşamı uğruna ölecek kadar seven yirmi üç kişi

Düşerken toprağa "FRANSA" diye haykıran yirmi üç kişi...

Kaynak: marksist.org